

17. Kordame lihtlauseid. Lihtlause sõnajärg

Igas tekstis on erineva pikkuse ja ülesehitusega lauseid. On lihtsamaid ja keerukamaid, üht või mitut tegevust väljendavaid lauseid. Tüüpiline lause on lihtlause.

Lihtlause on lause, mis väljendab ühte tegevust ja milles on üks öeldis.

Võrdle!

Aednik **istutab** taimi.

üks öeldis – üks tegevus

Sepp **näitab ette**, **sellid taovad** rauda
ja õpipoiss **hoiab** ääsi **alul** tuld.

kolm öeldist – kolm tegevust

Lihtlause võib olla erineva pikkusega, sest öeldise juurde kuuluvaid sõnu võib olla väga palju ning neidki võib omakorda täpsustada.

Suur ja vana tamm **on kasvanud** sellel kõrgel mäekiinal juba mitu sajandit.

Eesti keeles on lause sõnajärjestus suhteliselt vaba. Lauseliikmeid võib lauses ümber paigutada, ilma et mõte sellest eriliselt muutuks. **Öeldis** jääb aga lauses tavaliselt **teisele kohale**.

Lapsed **läksid** hommikul vanaisaga loomaaeda.
Hommikul **läksid** lapsed loomaaeda vanaisaga.
Vanaisaga **läksid** lapsed loomaaeda hommikul.
Loomaaeda **läksid** lapsed vanaisaga hommikul.

Sõnajärg teistes keeltes

AÖS Lehmad söövad rohtu – inglise, soome, hiina
ASÖ Lehmad rohtu söövad – türgi, jaapani
ÖAS Söövad lehmad rohtu – kõmri, samoa
ÖSA Söövad rohtu lehmad – malagassi
SAÖ Rohtu lehmad söövad – kabardi

„Keelteatlas“

NB! Et öeldis õigesse kohta paigutada, ära loe lauses sõnu, vaid lauseliikmeid.

Lähisekvatoriaalse kliimaga **alade** põhiline taimkattetüüp **on** savann.

1. kohal on alus koos täienditega   2. kohal on öeldis
3. kohal on öeldistäide

- Kui lauses on nii aja- kui ka kohamäärus ja kumbagi ei rõhutata, siis paikneb ajamäärus enne kohamäärust.

Ma loodan lähemal ajal uude korterisse kolida.

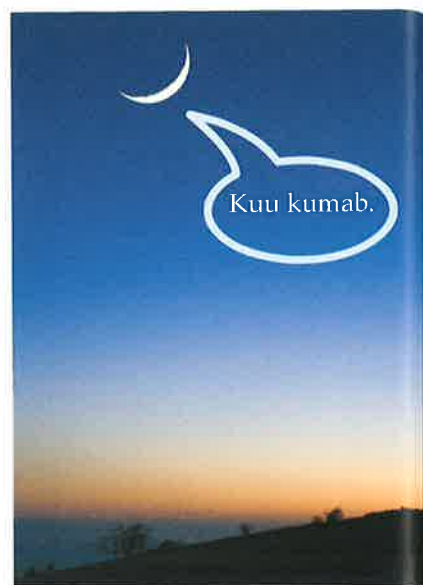
ajamäärus   kohamäärus

- Valikküsimuses kasutatakse küsisõna **kas** või vahetatakse aluse ja öeldise järjekorda.

Õige	Halvem
Kas sa tuled kinno?	Sa kinno tuled (vä)?
Tuled sa kinno?	

- Küsisõna paigutatakse lause algusesse.

Õige	Vale
Millal algab tund?	Tund algab millal?

Vahel piisab olukorra kirjeldamiseks ühest lihtlausest